

AVDELNINGEN FÖR MILJÖ
Vatten
Ina Barkskog
Telefon 010-22 49 213
ina.barkskog@lansstyrelsen.se

Miljö- och energidepartementet
Regeringskansliet
m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande avseende promemoria Vattenmiljö och vattenkraft Dnr M2017/01639/R

Länsstyrelsen i Västmanlands län, tillika Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt, har fått rubricerad promemoria på remiss. Länsstyrelsen lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att det är positivt att vattenlagstiftningen moderniseras i syfte att EU-rättens krav på vattenmiljöer ska efterlevas, att vattenrätten jämföras med övrig miljölagstiftning och att vattenkraften ska ha moderna miljövillkor. I huvudsak ställer sig Länsstyrelsen därför positiv till förslagen till regeländringar i promemorian.

Det är positivt att promemorian innebär en ambition att tillståndspröva eller ompröva vattenverksamheter med vattenkraft på ett samlat sätt och med en helhetssyn. För att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten och miljömålet *Levande sjöar och vattendrag* skulle dock helhetsgreppet även behöva omfatta dammar och vattenanläggningar som inte är knutna till vattenkraft.

I egenskap av Vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt vill Länsstyrelsen även påpeka att promemorian i dess nuvarande utformning riskerar att försvåra Sveriges möjligheter att följa EU-rätten.

Länsstyrelsen anser vidare att den resursförstärkning som länsstyrelserna fått för att arbeta med egeninitierad tillsyn av dammar och vattenkraftverk under 2017 måste vara kvar och förstärkas ytterligare. Därutöver tillkommer resursbehov för kulturmiljökompetens och arbete med vattenförvaltningen kopplat till prövningarna av vattenkraften.

Länsstyrelsen tillstyrker följande förslag, enligt den ordning de kommer i promemorian: 10.1, 10.2, 10.4.1, 10.4.3-5, 10.7-13, 10.14.1-3, 10.14.5-6, 10.15-17

Länsstyrelsen avstyrker följande förslag: 10.3, 10.4.2, 10.14.4

Övergripande synpunkter

Helhetsperspektiv inom avrinningsområden

För att uppnå god ekologisk status och följa miljö kvalitetsnormerna krävs ett helhetsperspektiv där hänsyn tas till hela avrinningsområdet. Det finns väldigt många dammar och anläggningar som inte är knutna till vattenkraft. Vidare förekommer det domar som är yngre än 20 år som inte innehåller moderna miljövillkor. Vattenkraftsanläggningar, som helt saknar tillstånd eller har tillstånd äldre än 20 år, utgör ett fåtal av de anläggningar som skulle behöva tillståndsprövas eller omprövas för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna uppnås. Länsstyrelsen anser därför att planering och genomförande av åtgärder behöver omfatta alla anläggningar inom ett avrinningsområde. Kraven på moderna miljövillkor bör även ställas på andra vattenverksamheter än vattenkraftverk. Med anledning av ovan ifrågasätter Länsstyrelsen bedömningen i promemorian om att de föreslagna ändringarna är tillräckliga för att uppnå de krav som följer av EU-rätten.

En förutsättning för att kunna klara av det stora prövningsbetinget och uppnå ett helhetsperspektiv inom avrinningsområden är att prövning i domstol kan ske gruppvis per avrinningsområde. Det innebär att det även bör finnas en prioritering mellan olika avrinningsområden avseende vattenkraftproduktion, miljö- och naturvärden eller kulturmiljöer. Gruppvis prövning avrinningsområdesvis underlättar för såväl länsstyrelser som vattenmyndigheter att tillhandahålla relevanta underlag för avvägning mellan olika intressen. Länsstyrelserna har t ex en åtgärd i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram som innebär prioritering av sin tillsyn och prövning och övrigt åtgärdsarbete avrinningsområdesvis. Det samlade underlaget borde rimligen även underlätta verksamhetsutövarnas arbete med att ta fram miljökonsekvensbeskrivningar.

Värdefulla kulturmiljöer utgör i många fall en viktig samhällsresurs för lokal och regional utveckling, men också för hälsa och rekreation. De innebär vanligen antingen liten (och ur nationellt perspektiv olönsam) elproduktion eller utgörs av någon annan typ av vattenverksamhet. Små elproducerande verksamheter riskerar att tvingas lägga ner sin verksamhet på grund av höga kostnader för att erhålla moderna miljövillkor. Andra typer av vattenverksamhet omfattas inte av den nationella planen och ingår därför inte i den planerade fonden. Hur ska dessa inkluderas i bedömningen? Ur kulturmiljösynpunkt behövs ett förtydligande hur uppsatta miljökrav ska kunna realiseras om inte all vattenverksamhet inom ett avrinningsområde bedöms både ur tvärsektorielt, lokalt, regionalt och nationellt perspektiv.

Förslagets påverkan på möjligheterna att följa EU-rätten

I egenskap av Vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt vill Länsstyrelsen påpeka att promemorian i dess nuvarande utformning riskerar att försvåra Sveriges möjligheter att följa EU-rätten. Detta då såväl tidplan för när åtgärder senast ska vara genomförda och miljö kvalitetsnormer uppnådda samt

former för hur undantag från vattendirektivets mål om god ekologisk status sätts regleras av EU:s ramdirektiv för vatten. Ramdirektivet är infört i svensk lagstiftning genom vattenförvaltningsförordningen samt tillägg i miljöbalken.

Åtgärdsprogram samt miljökvalitetsnormer som beslutats av vattendelegationerna i december 2016 är bindande för myndigheter och kommunerna och följs upp fortlöpande av EU-kommissionen. För vattenkraften kommer kompletterande beslut tas i december 2018 om miljökvalitetsnormer inklusive undantag för vattenförekomster med vattenkraft som klassas som kraftigt modifierade (KMV). Länsstyrelsen förutsätter att de underlag och de prioriteringar som tas fram i detta sammanhang utgör grunden för den nationella provningsplan som ska tas fram.

Påverkan på åtgärdstakten

Den nationella provningsplanen och tillskapandet av en åtgärdsfond kommer att enligt Länsstyrelsens mening att bidra till att åtgärdstakten ökar för vattenkraften jämfört med idag. Samtidigt finns risk att frivilliga åtgärdsinitiativ hålls tillbaka och att underhållet av anläggningar blir eftersatt i väntan ”på sin tur” i provningsplanen. Sannolikt kommer tillgängliga resurser hos länsstyrelserna, vattenmyndigheterna och domstolarna att vara en flaskhals för att kunna hantera frivilliga initiativ. Det får inte bli så att t ex frivillig utrivning eller väsentliga förbättringar som inkluderar miljöåtgärder helt stoppas.

Resursförstärkning

I promemorian görs bedömningen att arbetet med att ta fram en nationell provningsplan kommer att vara resurskrävande. Länsstyrelsen håller med om detta.

En del underlagsmaterial till planen finns redan på länsstyrelserna, men det är Länsstyrelsens bedömning att det kommer att krävas mer information och framför allt att befintliga data behöver analyseras ytterligare för att planen ska bli bra. Tillsyn av vattenverksamhet har varit eftersatt under lång tid. Under 2014 avsatte länsstyrelserna gemensamt på nationell nivå endast 5,6 årsarbetskrafter för egeninitierad tillsyn¹. De extra medel som under 2017 tillfördes för detta arbete har förbättrat situationen, men det är fortfarande mycket att ta ikapp på området. Även länsstyrelsernas verksamhet i övrigt är slimmad och en omfördelning av resurser inom myndigheten skulle resultera i att andra verksamheter blev eftersatta istället. Förslaget att kostnaderna för länsstyrelserna och övriga berörda myndigheter ska finansieras inom befintlig ram är därför orealistiskt enligt Länsstyrelsens mening. Både länsstyrelserna och övriga berörda myndigheter behöver tillföras extra medel för att det ska vara möjligt att inom rimlig tid genomföra den nationella provningsplanen.

Det kommer också att krävas mer resurser för att länsstyrelserna ska kunna handlägga de miljörapporter som promemorian föreslår ska införas.

¹ Uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn av vattenverksamheter för år 2014, Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:31.

Länsstyrelserna har idag inte utrymme att begära in den typen av uppgifter och hantera dem, vilket gör att förslaget om krav på årlig inrapportering inte frigör några resurser inom myndigheten.

Övrigt

Begreppet ”den nationella planen” används redan inom infrastrukturplanering. För att undvika sammanblandning vore det en fördel att använda ett annat begrepp, t ex ”den nationella prövningsplanen”.

Länsstyrelsens bemötande av förslagen

Länsstyrelsen tillstyrker följande förslag, enligt den ordning de kommer i promemorian: 10.1, 10.2, 10.4.1, 10.4.3-5, 10.7-13, 10.14.1-3, 10.14.5-6, 10.15-17

Länsstyrelsen avstyrker följande förslag: 10.3, 10.4.2, 10.14.4

Länsstyrelsens motiveringar framgår under respektive förslag nedan.

10.1 Skyldighet att ha moderna miljövillkor

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen anser dock att även domar som är yngre än 20 år ska kunna omprövas om det finns särskilda skäl för det. I en vattenförekomst kan det finnas en kombination av kraftverk med tillstånd äldre än 20 år och kraftverk med tillstånd yngre än 20 år. Om kraftverk med tillstånd yngre än 20 år har meddelats utan villkor på fiskväg och minimitappning och inte omprövas i ett sammanhang med övriga kraftverk kommer inte miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten kunna uppnås. Det är dock få anläggningar som har tillstånd som är yngre än 20 år, vilket innebär att detta i praktiken inte har någon större betydelse för myndigheternas arbetsbörda.

För att kunna uppnå miljö kvalitetsnormerna och miljömålet *Levande sjöar och vattendrag* bör krav på moderna miljövillkor även ställas på andra vattenverksamheter (se även rubriken *Helhetsperspektiv inom avrinningsområden* under Övergripande synpunkter ovan).

10.2 Nationell plan för moderna miljövillkor

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till ambitionen att ta ett nationellt helhetsgrepp på avvägningarna mellan miljöhänsyn och påverkan på elsystemet, liksom till att verksamheterna delas in i grupper som prövas i ett sammanhang. Lämpligen kan det förtydligas att det är de verksamheter som medför störst negativ påverkan på naturmiljön som ska prioriteras först och att det därefter görs en avvägning mellan miljöanpassning och påverkan på elsystemet.

Förslaget lämnar dock en del oklarheter. Länsstyrelsen ser t ex en svårighet med att tillämpa en enhetlig prövning för verksamheter i samma vattendrag om det finns skillnader i möjligheterna till finansiering.

Vidare är förslaget otydligt när det gäller hur planen ska tas fram och hur ansvaret fördelas mellan olika myndigheter. Riksantikvarieämbetet behöver enligt Länsstyrelsens mening få en mer framträdande roll i arbetet med planen, vilket tydligt bör framgå av lagtexten. Det behövs en vägledning för att hänsynen till kulturmiljövärdena ska kunna hanteras likvärdigt vid varje prövning, även om principen störst miljönytta först bör gälla vid prioriteringen i planen.

Länsstyrelsernas roll i framtagandet av planen borde vara tydligare och ges större vikt. Det är länsstyrelserna som sitter på detaljkunskaperna om t ex anläggningarnas påverkan på natur- och kulturmiljövärden. De åtgärdsplaner som tas fram av vattenmyndigheterna och länsstyrelserna för kraftigt modifierade vatten bör ligga till grund för den nationella planen. Kunskapsunderlag gällande kulturmiljövärden kopplade till vatten saknas fortfarande i stor utsträckning. Länsstyrelserna behöver kostnadstäckning för att ta fram de underlag som behövs för att kulturmiljövärdena ska kunna ges erforderlig hänsyn i framtagandet av planerna.

Länsstyrelsen förutsätter att den nationella planen resulterar i regionala planer när det gäller genomförandet. Detta är enligt Länsstyrelsens mening en förutsättning för att arbetsbördan med prövningarna jämnas ut över tid för respektive länsstyrelse. Förslagsvis ges länsstyrelserna i uppdrag att ta fram en regional prioriteringslista som sedan fastställs av Havs- och vattenmyndigheten.

Den föreslagna ändringen av 11 kap 9 a § i miljöbalken är missvisande. Enligt nuvarande 11 kap 9 a § innebär en anmälan ett förenklat förfarande där anmälan helt ersätter tillståndsprövning. Den nya anmälan som förs in är en anmälan för att söka tillstånd i ett senare skede. Eftersom detta är något helt annat och inte ska förväxlas med den redan befintliga anmälningsplikten bör man skilja dessa två åt i olika paragrafer i lagtexten.

Vidare anser Länsstyrelsen att de uppgifter som anges i 34 § första stycket punkt 2 ska vara obligatoriska i anmälan från verksamhetsutövaren. Det är verksamhetsutövarna som kan sina anläggningar bäst och det skulle innebära ett merjobb och en mindre effektiv process om länsstyrelserna istället skulle ta fram en sådan beskrivning.

Eftersom tidplanen för anmälan till den nationella planen är snäv föreslår Länsstyrelsen att det tas fram en nationell informationskampanj och ett elektroniskt anmälningsformulär. På så vis får alla verksamhetsutövare samma information och ett enklare sätt att genomföra sin anmälan. Länsstyrelsen föreslår att Havs- och vattenmyndigheten tar fram kampanjen och formuläret.

10.3 Sakkunnig företräder den nationella planen

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ställer sig skeptisk till huruvida det finns personer som har tillräcklig kompetens inom både vattenmiljö, vattenkraftsteknik, bästa tillgängliga teknik och det svenska energisystemet. Förslaget innebär en risk att den

sakkunnige kommer att överrepresentera något av kompetensområdena. Det finns även behov av kompetens rörande kulturmiljövärden, vilket inte omnämns i förslaget.

Inom länsstyrelserna finns många olika professioner och kompetenser samlade och myndigheten har vana av att göra sammanvägda bedömningar av olika allmänna intressen. Länsstyrelserna är redan part i de mål som rör tillstånd till vattenverksamhet och har som uppgift att bevaka allmänna intressen. Länsstyrelsen anser att inte finns behov av en sakkunnig specifikt för att avge utlåtande i frågor kring hur det tas hänsyn till den nationella planens avvägningar i prövningarna. Detta borde kunna ligga inom ramen för länsstyrelsens roll. Om man anser att länsstyrelserna saknar kompetens i någon del för att kunna ha den här rollen anser Länsstyrelsen att resurser istället kan tillföras länsstyrelserna för att säkra den kompetens som skulle kunna behövas.

Vidare är det domstolen som i slutändan ska göra en avvägning av alla omständigheter i målet, vilket även omfattar att ta hänsyn till den nationella planen. Det kan ifrågasättas om ett utlåtande från en sakkunnig verkligen behövs och om det tillför något utöver den utredning som ändå måste göras inom prövningen.

Om förslaget om sakkunnig ändå genomförs anser Länsstyrelsen att det inte ska vara tvingande att alltid utse en sakkunnig. Formuleringen borde istället vara att domstolen "får" förordna en sakkunnig. Frågan om kraftverkets påverkan på reglerkraften aktiveras bara i prövningarna för de kraftverk som klassats till klass 1 eller klass 2 av Energimyndigheten. För de ca 1700 kraftverk som tillhör klass 3 behöver hänsyn till reglerbidraget inte tas, vilket gör det onödigt att förordna en sakkunnig. I dessa fall skulle det dessutom innebära en kostnad för sökanden som inte är motiverad.

Om förslaget om sakkunnig ändå genomförs anser Länsstyrelsen att det ska förordnas flera sakkunniga, antingen två stycken (en som företräder vattenmiljö och en som företräder vattenkraft) eller en grupp (med flera kompetenser).

10.4 Omprövning för moderna miljövillkor

10.4.2 Miljökonsekvensbedömning

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Omprövning av kraftverk och dammar är eftersatt och befintliga tillstånd är gamla och ålderdomliga. Äldre domar saknar ofta helt miljöhänsyn och är sällan anpassade till dagens allmänna och enskilda intressen. Därför behövs stora förändringar för att uppnå en modernisering. För att kunna uppnå det som promemorian syftar till är det nödvändigt med en fullständig samråds- och prövningsprocess.

Länsstyrelsen har en viktig och aktiv roll under samrådet. Här för myndigheten och sökanden en dialog kring behovet och utformningen av miljövillkoren, för att

sökanden ska kunna uppnå största möjliga miljönytta och uppfylla miljö kvalitetsnormerna samtidigt som hänsyn tas till t ex kulturmiljöaspekterna. Bra samråd innebär att ansökningarna och miljökonsekvensbeskrivningarna behöver kompletteras i mycket mindre omfattning, vilket ger smidigare och snabbare prövningar i domstol. Länsstyrelsen anser därför att samrådet är en förutsättning för en snabbare och effektivare prövning.

Ur kulturmiljösynpunkt är det mycket olyckligt om miljökonsekvensbeskrivning inte genomförs vid omprövning. I sådana fall blir det otydligt vilka underlag som behövs och risken finns att påverkan på kulturmiljöer helt negligeras. Sannolikt har hänsyn till kulturmiljöperspektivet inte heller tagits i tidigare tillståndsprövningar och domar. Länsstyrelsen kan visserligen ställa krav på kulturmiljöutredningar även om miljökonsekvensbeskrivning inte skulle vara obligatorisk, men det blir sannolikt svårare att få igenom. Samråden kring miljökonsekvensbeskrivningarna ökar förutsättningarna för att åtgärdernas påverkan belyses ur ett brett perspektiv.

I samrådet bereds även andra som berörs av verksamheterna tillfälle att komma till tals. Även denna möjlighet tas bort om samrådsprocessen försvinner.

10.5 Tillståndsprövning får vänta tills det är dags för prövning enligt den nationella planen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Det behöver dock finnas möjlighet till avsteg från den nationella planen om det finns särskilda skäl till detta. Sådana särskilda skäl skulle kunna vara allvarlig misskötsel och omfattande klagomål eller renovering och effektivisering av kraftverket. Andra skäl kan vara att nya omständigheter uppstått, som t ex bildande av naturreservat eller Natura 2000-område eller att restaureringsåtgärder genomförs och behov finns av förändring för att uppnå optimal miljönytta.

Förslaget gäller verksamheter utan miljöbalkstillstånd, men som tillkommit på lagligt sätt. Det finns dock vattenkraftverk med dammanläggningar som inte har tillstånd trots att de tillkommit under en period då verksamheten varit tillståndspliktig. Länsstyrelsen önskar ett förtydligande om hur den typen av anläggningar ska hanteras, eftersom dessa då inte skulle omfattas av planen. Det behövs även förtydligande om hur Länsstyrelsen ska hantera eventuella anmälningar till planen som rör enstaka dammar som inte har koppling till vattenkraft. Detta behöver framgå av lagtexten.

Länsstyrelsen tolkar förändringen i 11 kap 9 a § som en möjlighet för regeringen att tillåta att även andra tillståndspliktiga vattenverksamheter får bedrivas i väntan på planerad tillståndsprövning. Detta är enligt Länsstyrelsen en bra ambition, om förändringen avser att göra det möjligt att ta ett helhetsgrepp och tillståndspröva andra vattenverksamheter tillsammans med de vattenkraftsrelaterade verksamheterna. Samtidigt har finansieringen bara lösts för de verksamheter som är kopplade till vattenkraft, vilket är ett problem i sammanhanget.

10.6 Miljökonsekvensbeskrivningar vid prövning av verksamheter som kommit till på lagligt sätt

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Vattenkraftverk kan ha gamla anor och ligger ofta på platser där någon form av verksamhet kopplad till vatten funnits under lång tid. Vid prövning av dessa väcker nollalternativet en del frågor och Länsstyrelsen tycker att det är en bra ambition att tydliggöra vad som ska gälla.

Däremot delar Länsstyrelsen inte uppfattningen att lösningen är att reducera nollalternativet till nuläget. Inom vattenförvaltningen är utgångspunkten för att beskriva status, påverkan och mål referenstillståndet, dvs ursprungsförhållandet innan dammar och andra fysiska ingrepp påverkat sjöar och vattendrag. Länsstyrelsen föreslår att samma referenstillstånd används som nollalternativ. Det vore tydligare och skulle också göra det lättare att bedöma verksamhetens påverkan på miljökvalitetsnormerna. Även om verksamheten är lagligt tillkommen enligt äldre lagstiftning är det just synen på miljöförhållandena som har ändrats över tid till följd av ny kunskap om hur vattenmiljöer påverkas av dammar och kraftverk.

10.8 En branschgemensam finansiering (fond)

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Fondens föreslagna konstruktion lämnar en del oklarheter. Det gäller t ex huruvida produktionsminskningstaket på 2,3 % är tillräckligt för att uppnå miljökvalitetsnormerna. Det är även otydligt vad kraftbolagen kan få ersättning för. Måste en utrivning vara ett krav från domstolen i syfte att uppnå en miljökvalitetsnorm för att en verksamhetsutövare ska kunna få ersättning från fonden för utrivning och produktionsbortfall? Kan verksamhetsutövare få ersättning om de själva beslutar sig för att avsluta verksamheten och riva ut dammen istället för att pröva verksamheten? Det är också oklart om fonden kan finansiera merkostnader för miljöåtgärder där kulturmiljövärden på platsen kräver särskild hänsyn.

Länsstyrelsen ställer sig undrande till vad som kommer att hända om pengarna i fonden tar slut eller om inte alla verksamheter är omprövade inom 20 år. Enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken gäller principen att det är förearen som betalar. Länsstyrelsen anser därför att det är detta som ska gälla när fonden tagit slut. En mer långsiktig finansiering borde å andra sidan kunna säkras, eftersom fonden tillkommit som en överenskommelse mellan staten och vattenkraftsbranschen, där branschen har fått bestående lättnader i fastighetsskatt.

Att fonden bara är tänkt att finansiera miljöåtgärder för verksamhetsutövare av elproduktion från vattenkraft är ytterligare ett problem när det gäller att få till en samlad prövning i syfte att uppnå miljökvalitetsnormerna, eftersom inte alla anläggningar är knutna till vattenkraft.

10.9 Båtnadsregeln tas bort

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

I promemorian framförs att båtnadsregeln i 11 kap 6 § miljöbalken är en dubbelreglering i förhållande till hänsynsreglerna. Frågan behandlades även i förarbetena till miljöbalken och i vattenverksamhetsutredningen². Där uttalades istället att det inte var fråga om en dubbelreglering, utan ett extra skydd för miljön.

Länsstyrelsen befarar att ett borttagande av båtnadsregeln kommer att innebära att kravet på samhällsnytta och lönsamhet försvagas, om inte tillämpningen av hänsynsreglerna får samma funktion så som promemorian avser. Därför anser Länsstyrelsen att det är mycket angeläget att det finns ett resonemang i kommande proposition kring detta. Det behöver framgå att borttagandet av båtnadsregeln inte avser att ändra att det behöver finnas en nyttoövervikt för verksamheten på ett sätt som är jämförbart med nuvarande båtnadsregel. I annat fall riskerar borttagandet av båtnadsregeln att leda till en försvagad miljölagstiftning.

Denna risk förstärks av att självriskan i fondlösningen sätts till 15 %. Det är enligt Länsstyrelsen mening tveksamt om detta är tillräckligt för att avhålla olönsamma verksamheter från att gå vidare med tillstånds- eller omprövning. Sammantaget skulle borttagandet av båtnadsregeln och finansieringen från fonden sannolikt kunna innebära att olönsam vattenkraft med stor miljöpåverkan och utan mätbar samhällsnytta kommer att fortsätta bedrivas. Miljöpåverkan från en damm kan bara i viss utsträckning mildras med nya villkor om t ex fiskväg och minimitappning. Dammar skadar ändå strömmande vatten genom uppdämning och genom att begränsa naturlig vandring. Strömmande vattenmiljöer är centrala för att vattensystem ska fungera och avsaknaden av strömmande vattenmiljöer i landets vattendrag kan inte nog poängteras.

10.14 Tillståndsprovningarna och möjligheterna att uppfylla ramdirektivets krav

10.14.1 Tillstånd till ny eller ändrad verksamhet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen anser dock att förslaget ska justeras så att en kommun inte ges möjlighet att besluta om undantag från en miljökvalitetsnorm. Risken är att helhets- och avrinningsområdesperspektivet samt de avvägningar som behöver göras i ett större sammanhang uteblir.

I författningskommentaren beskrivs att förslaget även ska gälla vid tillsyn. Detta bör framgå även av lagtexten.

10.14.4 Statlig kontroll av kommuners beslut om undantag

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

² Proposition Miljöbalken 1997/98:45 (del 1, sid 367-369) samt ”I vått och torrt” SOU 2014:35 (sid 209-215).

Länsstyrelsen anser inte att en kommun ska ges möjlighet att beslut om undantag (se rubriken *10.14.1 Tillstånd till ny eller ändrad verksamhet* ovan). En statlig kontroll av sådana beslut blir då överflödig.

10.14.6 Skyldighet för mark- och miljödomstolen att hämta in yttrande från vattenmyndigheten

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

I frågor som berör miljö kvalitetsnormerna och eventuell revidering av dessa ska mark- och miljödomstolen hämta in yttrande från vattenmyndigheten. Det är endast vattenmyndigheternas beslutande organ, vattendelegationen, som har befogenhet revidera miljö kvalitetsnormerna. Vattendelegationen spelar också en viktig roll i att fattade beslut om miljö kvalitetsnormer, åtgärdsprogram och förvaltningsplan får en bra förankring i distriktet. Det kan förväntas att vattendelegationen får en mer operativ roll jämfört med idag när nya regler för vattenkraft genomförs. Framst handlar det om att mer fortlöpande pröva om miljö kvalitetsnormer inklusive undantag ska revideras när nya underlag tas fram i samband med prövning av vattenkraft. En roll som vattendelegationen både kan och bör ta.

Vattenmyndigheten har övergripande kunskap om vattendistriktet samt formellt ansvar för statusklassificering och fastställande av miljö kvalitetsnormer inklusive undantag. Beredningssekretariatet på respektive länsstyrelse har dock lokal kunskap om avrinningsområden, sjöar och vattendrag och som genomför statusklassningarna på uppdrag av vattenmyndigheterna. Eftersom vattenmyndigheterna ändå skulle behöva rådfråga berörd länsstyrelse framstår det som mer effektivt och ändamålsenligt att domstolen rådfrågar beredningssekretariatet direkt när det rör frågor om statusklassningar. Vid behov kan beredningssekretariatet involvera vattenmyndigheten i processen.

I detta ärende har landshövding Minoo Akhtarzand varit beslutande och vattenhandläggare Ina Barkskog föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även vattenvårdsdirektör Mats Wallin och kulturmiljöhandläggare Margareta Boije deltagit.

Minoo Akhtarzand
Landshövding

Ina Barkskog
Vattenhandläggare

